

การวิจัยประเมินผลการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน

The Evaluation of Children And Youth Council Development

ผศ.ชานนท์ โกมลมาลย์¹, อ.นัฐชยา กำแพงแก้ว² และโชติเวชญ์ อึ้งเกลี้ยง³

Asst. Prof.Chanon Komonmarn⁴, Nutchaya Kampangkeaw⁵ and Shotiweat Ungleng⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยประเมินผลการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนตามกฎหมายและมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชน (2) เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนให้มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย (3) เพื่อสร้างหลักสูตรมาตรฐานในการพัฒนาศักยภาพแกนนำสภาเด็กและเยาวชนของประเทศไทย การวิจัยอาศัยการวิจัยผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ งานวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบประเมินผลตามบทบาทที่กำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย งานวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ ด้านความเป็นพลเมือง ด้านการพัฒนาหลักสูตรและ สนทนากลุ่มผู้นำสภาเด็กและเยาวชนและพี่เลี้ยง คณะผู้วิจัยใช้เทคนิคตรวจสอบแบบสามเส้าเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผลการศึกษาเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน พบว่าสภาเด็กและเยาวชนส่วนมากปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กฎหมายกำหนด ในขณะที่เดียวกันมีบางบทบาทมีประสิทธิภาพในการทำงานน้อยกว่าบทบาทอื่นๆ คือ การระดมทรัพยากรและสร้างความร่วมมือกับภาคี

¹ อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

³ สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ Lecture at Faculty of Social Administration, Thammasat University, Thailand

⁵ Lecture at Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Thailand

⁶ Department of Educational Psychology, Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail : chanonkomonmarn@gmail.com, sisi.nutchaya@gmail.com, shotiweat.ung@gmail.com

เครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และ องค์กรพัฒนาเอกชน ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าสภาเด็กและเยาวชนและผู้เกี่ยวข้องมีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ 15 ประเด็น ครอบคลุมทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะและเครื่องมือการทำงานโดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เป็นผู้引导孩子และเยาวชนที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ : สภาเด็กและเยาวชน, การพัฒนาศักยภาพเยาวชน, หลักสูตรการพัฒนาเยาวชน

Abstract

The research entitled the evaluation of child and youth council development aims to (1) To evaluate the children and youth council under the child and youth standards (2) To examine and improve child and youth council towards National Children and Youth Development Promotion Act B.E. 2550 (3) To develop Thai child and youth leader's potential development curriculum. This research utilizes mix-methods methodology both quantitative and qualitative research. For the quantitative research, researchers created an evaluation tool to measure the efficiency of children and youth council regarding National Children and Youth Development Promotion Act B.E. 2550 act and children and youth standards. Qualitative research method, conducting the interview with the 3 experts on child and youth learning, civic education, and curriculum development. Moreover, researchers applied focus group technique with the leaders of children and youth council committee and the child and youth council counselors. In terms of trustworthiness, researchers utilized data triangulation technique. The quantitative result from 360 samples found that children and youth council appropriately demonstrated their role regarding the act. Thus, resource mobilizing and collaboration with government and non-government parties had been found that theirs were

underestimated expectation. Qualitative result found that children and youth council committee and related people discovered 15 issues which were the approach to develop child and youth council leaders. Knowledge, skills, and tools were merged in these issues. In addition, the goal of all approaches is physical, emotional, social, and intellectual development for children and youth council leaders.

Keywords : Children and Youth Council, Youth's Potential Development, Youth Development Curriculum

บทนำ

การพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศไทยที่มีกลไกตามกฎหมายรองรับชัดเจน คือ กลไกสภาเด็กและเยาวชน การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนดำเนินตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 โดยมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นกลไก หนึ่งในมาตรการส่งเสริมการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน มุ่งหวังให้เป็น เครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีการดำเนินงานในด้านต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง กฎหมายกำหนดให้สภาเด็กและเยาวชนมีหน้าที่ในการประสานงานและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของเด็กและเยาวชนในสภาเด็กและเยาวชนแต่ละระดับ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเผยแพร่ด้านวิชาการ การศึกษา กีฬา และวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและท้องถิ่นได้มีการจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของรัฐและองค์กรเอกชน หรือองค์กรชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน สภาเด็กและเยาวชนยังมีบทบาทในการเสนอความเห็นในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และงบประมาณของหน่วยงานของรัฐเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อาจมีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน การถือกำเนิดสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทยเกิดขึ้นเนื่องจากการประชุม สัมมนาเยาวชน และการสัมมนาวัยเยาวชนแห่งชาติ : เสี่ยงสะท้อนจากเยาวชนเนื่องในวัน

เยาวชนแห่งชาติประจำปี 2547 เยาวชนได้เสนอความต้องการให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติขึ้น คณะกรรมการจัดงานวันเยาวชนแห่งชาติจึงมีมติเห็นชอบในการประชุม ครั้งที่ 5/2547 โดยมีรองนายกรัฐมนตรี ศาสตราจารย์ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ในขณะนั้นเป็นประธานได้มอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (สท.) (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น กรมกิจการเด็กและเยาวชน) ดำเนินโครงการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนาร่อง ในปี 2547 รวม 4 จังหวัด คือ เชียงราย สุรินทร์ ปราจีนบุรี และสตูล

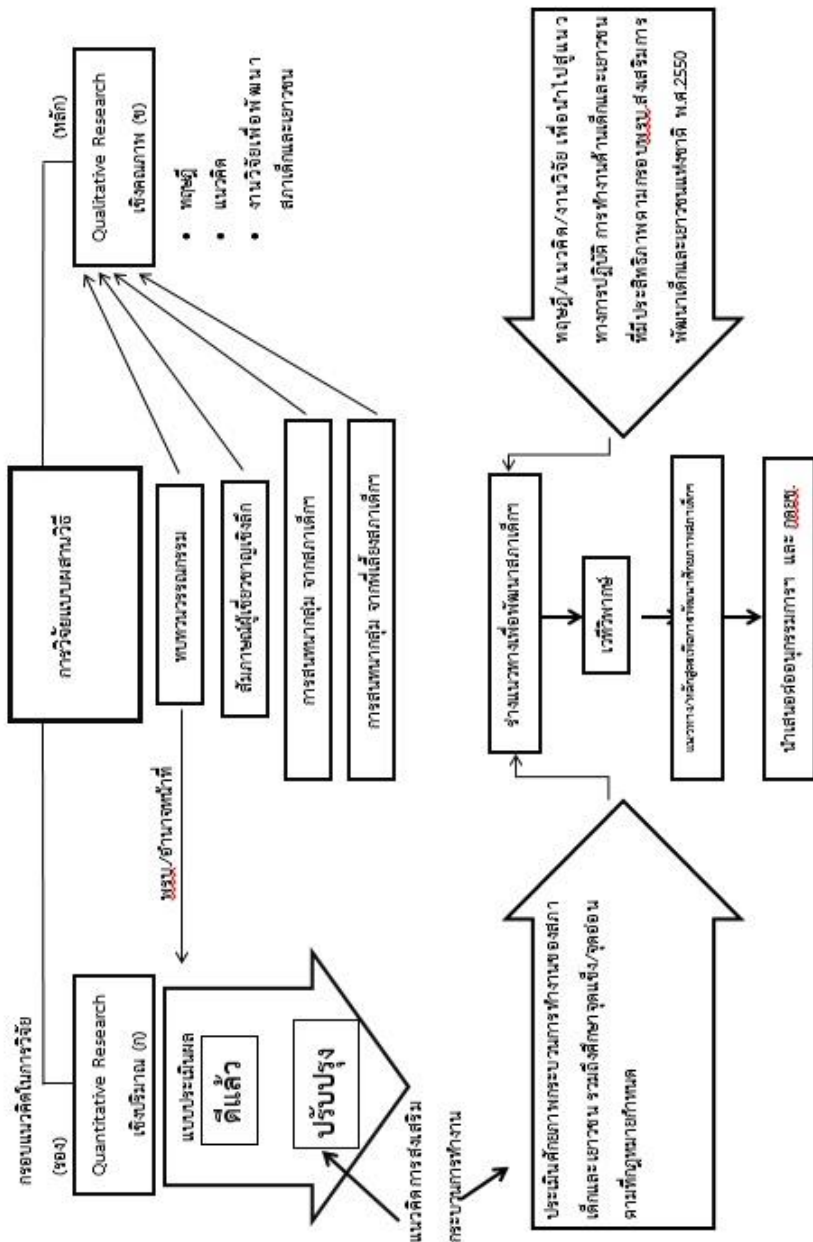
นับแต่มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนในทุกพื้นที่เริ่มมีการรวมตัวเป็นเครือข่ายที่เป็นระบบ และเป็นรูปธรรมมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ มีศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการมีการจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกันมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นต่อการกำหนดนโยบายเพื่อเด็กและเยาวชน จึงจะเห็นได้ว่าสภาเด็กและเยาวชนมีบทบาทในการพัฒนา งานเด็กและเยาวชนในทุกระดับเพิ่มมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม บทบาทของเด็กและเยาวชน และสภาเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ แนวคิดที่ถูกต้อง เหมาะสม และการสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในสังคม ทั้งในทางตรงและทางอ้อม เพื่อเพิ่มพูนและพัฒนาศักยภาพของสภาเด็กและเยาวชน ในการทำหน้าที่เป็นกลไกการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

ปี พ.ศ.2556 เป็นปีที่สภาเด็กและเยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญครั้งหนึ่ง กล่าวคือ เป็นปีเริ่มต้นที่มีการนำมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนให้เกิดประสิทธิภาพสอดคล้องตามเจตนารมณ์ตามกฎหมาย มาตรฐานสภาเด็กและเยาวชนประกอบด้วยข้อกำหนดจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดองค์กรและการบริหาร (2) ด้านการดำเนินงาน (3) ด้านคุณภาพในการดำเนินงาน และ (4) ด้านการมีส่วนร่วม การมีมาตรฐานดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นที่น่าจะเป็นการส่งเสริมให้ สภาเด็กและเยาวชนดำเนินการอย่างมีคุณภาพ ทว่าการพัฒนาเฉพาะ

มาตรฐานของสภาเด็กและเยาวชนแต่เพียงอย่างเดียวอาจยังไม่สามารถส่งเสริมบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนได้มากนักเพราะผู้นำสภาเด็กและเยาวชนยังขาดชุดความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพตนเองซึ่งกลุ่มพี่เลี้ยงสภาเด็กและเยาวชนได้เริ่มต้นไปก่อนหน้านี้แล้ว กรมกิจการเด็กและเยาวชนจึงมีดำริในการศึกษาวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนจึงได้ดำเนินการวิจัยประเมินผลการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนอันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนตามกฎหมายและมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนให้มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย
3. เพื่อสร้างหลักสูตรมาตรฐานในการพัฒนาศักยภาพแกนนำสภาเด็กและเยาวชนของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยรูปแบบผสานวิธีโดยกำหนดงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และงานวิจัยเชิงปริมาณเป็นรอง ซึ่งเป็นการบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในลักษณะการรวมกัน (Converge) และการฝังอยู่ภายใต้ซึ่งกันและกัน (Embedding) โดยจุดมุ่งหมายหลักของงานวิจัยชิ้นนี้คือการจัดทำข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนที่เท่าทันให้ต่อยุคสมัยและเหมาะสมต่อช่วงวัยของสภาเด็กและเยาวชนเองซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

งานวิจัยเชิงปริมาณ

(1) ทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบของสภาเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2450

(2) ออกแบบประเมินผลโดยยึดตามกรอบอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด/กรุงเทพมหานคร/อำเภอ ตามมาตรา 31 และ 24 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

(3) สุ่มเลือกประชากรสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายในการคัดเลือกจังหวัดในแต่ละภาคเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการประเมินผล

(4) วิเคราะห์ผลด้วยสถิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ สภาเด็กและเยาวชนทั้ง 77 จังหวัด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น สภาเด็กและเยาวชนทั้ง 4 ภาค แบ่งเป็นตัวแทนภาค และคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายทั้งหมด 360 คน แบ่งเป็นตัวแทนภาคเหนือจำนวน 80 คน ตัวแทนภาคอีสาน 100 คน ตัวแทนภาคกลางและกรุงเทพมหานคร 100 คน ตัวแทนภาคใต้จำนวน 80 คน โดยมีจังหวัดที่เป็นตัวแทนในแต่ละภาคดังนี้ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ แพร่ ลำปาง เชียงราย ภาคใต้ ได้แก่ ภูเก็ต ชุมพร สงขลา สตูล นราธิวาส ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี นครพนม บัรรัมย์ กาฬสินธุ์ เลย ชัยภูมิ

ภาคกลาง ได้แก่ กาญจนบุรี อุทัยธานี ราชบุรี ชัยนาท นนทบุรี กรุงเทพมหานคร และเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบประเมินผลกระบวนการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนตามบทบาทที่กำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 และมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชน

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูลผ่านสถิติบรรยาย (Descriptive Statistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแบบประเมินผล

งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมเชิงคุณภาพ 3 วิธีการ ดังนี้

(1) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการเก็บข้อมูลพร้อมทั้งคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมต่อการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนดังต่อไปนี้

(1.1) ด้านการพัฒนาการเรียนรู้

(1.2) ด้านความเป็นพลเมือง

(1.3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรเพื่อความเหมาะสมของสภาเด็กและเยาวชน

(2) เวทีระดมความคิดเห็นของสภาเด็กและเยาวชน (focus group) ใช้เครื่องมือคือ ชุดคำถามกึ่งโครงสร้าง

(3) เวทีวิพากษ์หลักสูตรเวทีวิพากษ์หลักสูตรเกิดขึ้นเมื่อร่างหลักสูตรแรกเสร็จแล้วจึงเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการสร้างหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก รวมถึงผู้เกี่ยวข้องที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชน นิสิต นักศึกษา และตัวแทนสภาเด็กและเยาวชนในการเข้ารับฟังและร่วมถึงวิพากษ์วิจารณ์แนวทางการพัฒนาเยาวชนและร่างหลักสูตรที่ผู้วิจัยและคณะพัฒนาขึ้นมาเพื่อประสิทธิภาพ และความเท่าทันต่อยุคสมัยของหลักสูตรการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน

(4) การนำเสนอต่อคณะอนุกรรมการส่งเสริมกิจการสภาเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน

(5) การจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อทดลองใช้ร่างหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนเสนอต่อ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนของประเทศไทย

การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากระเบียบวิธีและเครื่องมือต่างๆ ทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายนั้นมาดำเนินการจัดระบบระเบียบและเป็นหมวดหมู่ และวิเคราะห์โดยการมองหาประเด็นหลัก (major themes) หรือแบบแผนหลักๆ (major patterns) ที่พบในข้อมูลการสัมภาษณ์ทั้งหมดก่อนแล้วจึงนำมาแตกออกเป็นประเด็นย่อย (sub-themes) และหัวข้อย่อย (categories) (กิตติพัฒน์ นนทปัทมคุลย์, 2546, น.160) ตามประเด็นที่ได้มีการสร้างเป็นแนวคำถามขึ้นมา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเอาข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมโยงของข้อมูล นำข้อมูลมาเรียบเรียงและสรุปจากนั้นนำมาวิเคราะห์ต่อโดยการตีความและแปลความหมาย หาความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับทฤษฎีกับข้อมูลที่ผ่านมาทำให้เป็นหัวข้อย่อย (categories) แล้วพรรณนา(descriptive) ในแต่ละประเด็นตามขอบเขตแนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ผ่านการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่ง ร่วมไปกับการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายๆ วิธีเพื่อนำมาเปรียบเทียบและสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

คณะผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการศึกษาจากการวิจัยเชิงปริมาณ และ ตอนที่ 2 ผลการศึกษาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดข้อมูลจากผลการศึกษาจากการวิจัยเชิงปริมาณเป็นระดับรอง และกำหนดข้อมูลจากผล

การศึกษาจากการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นระดับหลัก ซึ่งนำไปสู่การสังเคราะห์สร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาจากการวิจัยเชิงปริมาณ

การรวบรวมผลการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนโดยใช้แบบประเมินผลกระบวนการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน ตามบทบาทที่กำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 และมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน โดยเก็บข้อมูลด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินผล บทบาทของสภาเด็กและเยาวชน และประสิทธิภาพของการดำเนินงานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดตามกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลผลการศึกษามีดังนี้

1) การดำเนินกิจกรรมการประสานงานระหว่างสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของเด็กในเขตพื้นที่จังหวัด จากข้อมูลปริมาณพบว่า สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมีประสิทธิภาพการดำเนินงานจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) มีการประสานเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการ คิดเป็นร้อยละ 93.1 (2) มีการติดต่อสื่อสารให้สมาชิกได้รับแจ้งข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของสภาเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 90.3 (3) มีการประชุมเครือข่าย เพื่อประสานความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 88.3 (4) มีการประสานงานเครือข่าย การดำเนินงานร่วมกัน เพื่อติดต่อสื่อสารความเคลื่อนไหวของสภาเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 86.9 (5) มีช่องทางให้สมาชิกสภาเด็กและเยาวชน รวมถึงสภาเด็กและเยาวชน ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานด้านเด็กและเยาวชนในจังหวัดของท่าน คิดเป็นร้อยละ 86.4 (6) มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานของสภาเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นสถานที่ประชุมหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 68.6 ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสภาเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพสูงเกี่ยวกับลักษณะงานประสานเครือข่ายและการสื่อสารต่อสมาชิกในสภาเด็กและเยาวชน ทว่ายังไม่สามารถดำเนินงานด้านการจัดตั้งศูนย์ประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่สภาเด็กและเยาวชนคาดหวังได้

2) การดำเนินกิจกรรมการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเผยแพร่ด้านวิชาการ การศึกษา กีฬาและวัฒนธรรม พบว่าสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมีประสิทธิภาพการดำเนินงานจากมากไปน้อยดังนี้ (1) รายงานการประชุม ประชาสัมพันธ์ ประกาศ รายงานผลการประชุมเกี่ยวกับการบริหารสภาเด็กและเยาวชนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ คิดเป็นร้อยละ 86.1 (2) มีการรายงานผลการดำเนินงานประจำปีอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้สังคมได้รับรู้ข้อมูล และผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 82.2 (3) มีการจัดทำรายงานการประชุม และประชาสัมพันธ์ ประกาศ รายงานผลการประชุมเกี่ยวกับการประชุมใหญ่สามัญประจำปีให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ คิดเป็นร้อยละ 81.7 (4) มีการประชาสัมพันธ์ภารกิจ หน้าที่ การดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สังคมได้รับรู้ข้อมูล และผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 80.0 (5) มีการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้สังคมได้รับรู้ข้อมูล และผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 75.8 (6) มีการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรม คิดเป็นร้อยละ 55.3 (7) มีการรวบรวมฐานข้อมูลด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรม คิดเป็นร้อยละ 51.4 ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสภาเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพสูงจัดไว้ในสามอันดับแรกซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะงานรายงาน/ประชาสัมพันธ์ การประชุม และสรุปผลการดำเนินงานรวมถึงรายงานต่างๆ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณะ ทว่ายังไม่สามารถดำเนินงานด้านรวบรวมฐานข้อมูลด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรมได้ ซึ่งจากข้อมูลเชิงปริมาณสะท้อนให้เห็นชัดเจนว่ากลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศมีเพียงครั้งเดียวที่มีความสามารถในการรวบรวมฐานข้อมูลด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่

3) ดำเนินการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้สภาเด็กฯอำเภอ และสถาบันการศึกษาในเขตจังหวัด/กรุงเทพฯได้มีกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็ก จากข้อมูลปริมาณพบว่าสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมีประสิทธิภาพการดำเนินงานจากมากไปน้อย 4 ลำดับดังนี้ (1) สภาเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันในจังหวัดของตน คิดเป็นร้อยละ 88.3 (2) มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันกับ

เครือข่ายด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่ สภาเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ที่มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันในจังหวัดของตน คิดเป็นร้อยละ 87.8 (3) มีการดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการประจำปีที่กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดในแต่ละกิจกรรม/โครงการ คิดเป็นร้อยละ 85.3 (4) มีการระดมทรัพยากรและสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และ NGOs ซึ่งเป็นการดำเนินงานในลักษณะของการบูรณาการการทำงานร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 56.4 ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสภาเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพสูง ในด้านความร่วมมือการทำงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร แต่ก็ยังไม่สามารถระดมทรัพยากรและสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และ NGOs ซึ่งเป็นการดำเนินงานในลักษณะของการบูรณาการการทำงานร่วมกันได้เท่าที่สภาเด็กและเยาวชนคาดหวัง

4) การดำเนินการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ มีแผนงาน/โครงการประจำปีสภาเด็กและเยาวชน จากข้อมูลพบว่าสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมีประสิทธิภาพการดำเนินงานจากสูง 3 อันดับแรกดังนี้ (1) มีแผนงาน/โครงการประจำปีสภาเด็กและเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 89.4 (2) จัดการประชุมใหญ่สามัญประจำปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีการประสานงาน/ร่วมมือนำกิจกรรมกับเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 88.3 (3) มีการดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการประจำปีที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 87.8 และ 3 อันดับสุดท้ายในการดำเนินการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ มีแผนงาน/โครงการประจำปีสภาเด็กและเยาวชน ได้แก่ (1) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ องค์ความรู้ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ จากหน่วยงานภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 63.9 (2) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ องค์ความรู้ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ จากหน่วยงานภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 54.7 (3) จัดทำระบบสารบรรณ ในการจากระบบเอกสาร การรับ-ส่ง ผลิตเอกสาร การจัดทำ การเก็บรักษา การยืม การทำลาย เพื่อให้ระบบงานเอกสารเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คิดเป็นร้อยละ 53.6 ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสภาเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพสูง ในด้านการประชุม การเตรียมแผนงาน และการปฏิบัติการต่างๆ ทว่ายังไม่สามารถได้รับทรัพยากรต่างๆอย่างเพียงพอต่อการขับเคลื่อนงาน อีกทั้งยัง

ขาดซึ่งเครื่องมือในการช่วยเหลือเกี่ยวกับงานสารบรรณซึ่งความต้องการต่างๆ ดังกล่าวสะท้อนถึงความต้องการจากรัฐเป็นหลัก

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาที่น่าเสนอนี้ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและจากการสนทนากลุ่มเยาวชนและพี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนในอนาคตรวมถึงเป็นแนวทางในการสร้างเป็นหลักสูตรมาตรฐานในการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนของประเทศไทยโดยนำเสนอเป็นประเด็นสำคัญต่างๆ 15 ประเด็น ดังนี้

1. ความรู้ข้อมูลสถานการณ์และปัญหาในชุมชน ประเทศ และโลกอย่างลุ่มลึก สภาเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องมีความรู้ข้อมูลสถานการณ์และปัญหาในชุมชน ประเทศ และโลกในระดับที่แตกต่างกัน ในระดับพื้นที่ตำบล อำเภอและจังหวัดต้องมีความรู้สถานการณ์ของบริบทของแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน แต่หากเป็นสภาเด็กและเยาวชนในระดับประเทศต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบริบทอาเซียนและโลกซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 33 สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่ ข้อที่ 2 ที่ระบุ ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของรัฐและองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ข้อที่ 4 ที่ระบุว่า เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อาจมีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และข้อที่ 5 ที่ระบุว่า เสนอคณะกรรมการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของภาครัฐและองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชน การที่สภาเด็กและเยาวชนจะปฏิบัติหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายตามที่ระบุไว้ได้ผู้นำสภาเด็กและเยาวชนต้องมีความรู้สถานการณ์และปัญหาในชุมชน ประเทศ และโลกอย่างละเอียดรอบด้านครบทุกมิติจึงจะสามารถปฏิบัติตามบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับการศึกษาของสมพงษ์ จิตระดับ สุธงคะวาทีน เรื่องการวิจัยสู่การปฏิบัติ : รูปแบบการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย (2554) ที่มีข้อค้นพบประเด็นหนึ่งว่า จุดอ่อน ข้อควรปรับปรุงของสภาเด็กและเยาวชน คือ การเขียนโครงการของสภาเด็กและเยาวชนมีทักษะในการเขียนโครงการค่อนข้างน้อย ข้อมูลสำคัญและการอ้างอิงไม่เพียงพอ

รายละเอียดต่างๆในโครงการไม่ชัดเจน และตัวเยาวชนยังไม่ค่อยให้ความสนใจกับการเขียนโครงการมากนัก

2. ความรู้เรื่องการบริหารจัดการและการวางแผน ผลการศึกษาพบรายละเอียดสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ความรู้เรื่องการบริหารจัดการองค์กร(2) ความรู้เรื่อง การเขียนโครงการและการวางแผน (3) ความรู้เรื่องงานเอกสารราชการ/สารบรรณ/การเงินและงบประมาณซึ่งข้อค้นพบของคณะผู้ศึกษาทั้งสามประการนั้นสอดคล้องกับการศึกษาของสมพงษ์ จิตระดับ ส่องคหวาทิน เรื่องการวิจัยสู่การปฏิบัติ : รูปแบบการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย (2554) ที่มีข้อค้นพบประเด็นหนึ่งว่า จุดอ่อน ข้อควรปรับปรุงของสภาเด็กและเยาวชนในประเด็นการเขียนโครงการของสภาเด็กและเยาวชนมีทักษะในการเขียนโครงการค่อนข้างน้อย ข้อมูลสำคัญและการอ้างอิงไม่เพียงพอ รายละเอียดต่างๆในโครงการไม่ชัดเจน และตัวเยาวชนยังไม่ค่อยให้ความสนใจกับการเขียนโครงการมากนัก ในการศึกษาเรื่องเดียวกันยังระบุจุดอ่อนและข้อควรปรับปรุงอีกข้อหนึ่ง คือ สภาเด็กและเยาวชนต้องสร้างระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ยกตัวอย่างเช่น ขาดหลักฐานทางการเงิน นำส่งหลักฐานล่าช้า ใช้เงินผิดประเภท ควรให้เยาวชนเรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการความโปร่งใส ระบบติดตามและตรวจสอบ การวางแผนการใช้จ่ายให้ถูกต้อง

3. ความรู้เรื่องนโยบายและการขับเคลื่อนนโยบาย ในระดับกว้างที่สุด คือนโยบายสาธารณะ หรือนโยบายของรัฐเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการบริหารประเทศในระดับที่เล็กลงมา คือ นโยบายของกระทรวง/กรมหรือในระดับจังหวัด และชุมชน ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่าสภาเด็กและเยาวชนต้องมีความรู้เกี่ยวกับนโยบาย สอดคล้องกับบทบาทตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 กำหนดให้สภาเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะสภาเด็กและเยาวชนในระดับประเทศมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับ “การให้ความเห็นในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และงบประมาณของหน่วยงานของรัฐเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน” ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายโดยตรง ผู้นำสภาเด็กและเยาวชนหลายจังหวัดเข้าไปมีส่วนร่วมในกรรมการของหน่วยงาน/จังหวัดที่มีบทบาทด้านการขับเคลื่อนนโยบาย และที่

สำคัญ คือ ผู้นำสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยเองก็ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมผลักดัน และขับเคลื่อนนโยบายด้านเด็กและเยาวชนที่สำคัญๆของประเทศไทยอยู่แล้ว นอกจากนี้ ข้อมูลยังมีความสอดคล้องกับการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบสภาเด็กและเยาวชน โดย สมพงษ์ จิตระดับและคณะ (2553) สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) ที่เห็นว่ารูปแบบของสภาเด็กและเยาวชนที่ประสบความสำเร็จจะมี องค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ หนึ่งในนั้น คือ ข้อที่ 1 วิสัยทัศน์ นโยบายของผู้นำ ผู้นำ ราชการจังหวัดที่คิดริเริ่ม การเห็นความสำคัญ “วาระการดูแลคุ้มครองเด็ก” การส่งเสริม พื้นที่สร้างสรรค์ การสนับสนุนโครงการต่างๆ ด้วยเหตุนี้สภาเด็กและเยาวชนจึงต้องมีความรู้เรื่องนโยบายเพื่อให้มีความเท่าทันกับการทำงานในระดับจังหวัดเพื่อให้สภาเด็ก และเยาวชนมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. ความรู้ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ภาพลักษณ์ และมารยาท ปัญหา บุคลิกภาพ ภาพลักษณ์ และมารยาทของผู้นำสภาเด็กและเยาวชนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานว่ามีแนวโน้มเป็นปัญหาเรื้อรังของผู้นำสภาเด็กและเยาวชนบางคน ปัญหาพฤติกรรมของผู้นำสภาเด็กและเยาวชนบางคนส่งผลถึงภาพลักษณ์ของสภาเด็ก และเยาวชนโดยรวมส่งผลให้ผู้ใหญ่ในสังคมมีภาพลบกับสภาเด็กและเยาวชน ปัญหาเรื่อง พฤติกรรมของสภาเด็กและเยาวชนนี้เป็นเรื่องที่ติดตัวเด็กและเยาวชนบางคนจนเป็นนิสัย และบางกรณีอาจไม่สามารถแก้ไขได้โดยการฝึกอบรม ทว่าการฝึกอบรมอาจเป็นส่วนหนึ่ง ในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมบางพฤติกรรมของเยาวชนก็เป็นได้ ในประเด็น เรื่องบุคลิกภาพของผู้นำสภาเด็กและเยาวชนและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของผู้นำสภา เด็กและเยาวชนนี้ ไม่พบในรายงานการศึกษาหรือ งานวิจัยของนักวิชาการ และ/หรือ ผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาด้านสภาเด็กและเยาวชน ในที่นี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าจะไม่มีใคร ศึกษาศึกษาในประเด็นดังกล่าวอย่างเด่นชัด หรือเป็นไปได้ว่าข้อมูลที่กล่าวถึงผู้นำสภาเด็ก และเยาวชนในแง่ลบเป็นเพียงกลุ่มเยาวชนกลุ่มเล็กๆ ไม่ได้มีสาระสำคัญต่อสภาเด็กและ เยาวชนในภาพรวม ในขณะที่ข้อมูลเรื่องบุคลิกภาพ ภาพลักษณ์และมารยาทนี้ผู้เชี่ยวชาญ ท่านหนึ่งสะท้อนข้อมูลที่แตกต่างไป คือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าผู้นำสภาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในระดับประเทศต้องไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประเทศในเวทีนานาชาติ ด้วย

เหตุนี้มารยาทสากล (international manner) ทั้งเรื่องการติดต่อธุรกิจ การเจรจา รวมถึงมารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทสากลจึงมีความจำเป็นที่ต้องฝึกอบรมให้แก่ผู้นำสภาเด็กและเยาวชนระดับประเทศเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมมารยาทในกลุ่มมารยาทสังคมทั้งภาพพจน์ภาพลักษณ์ให้แก่พวกเขาในการทำหน้าที่ตัวแทนประเทศไทย

5. ความรู้เรื่องทักษะการสื่อสาร และทักษะการฟัง ทักษะการสื่อสาร หมายความว่ารวมถึง (1) การสื่อสารด้วยวาจา คือ การพูด การบรรยาย และการอภิปราย และ (2) การสื่อสารที่ไม่ใช่วาจา คือ การเขียน การแสดงออกด้วยสีหน้าแวตา รวมไปถึงการแสดงออกในสื่อออนไลน์ ประเด็นเรื่องการสื่อสารนี้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้นำสภาเด็กและเยาวชนสะท้อนข้อมูลตรงกันว่าเป็นจุดที่ผู้นำสภาเด็กและเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพ ทั้งยังสอดคล้องกับความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผลการศึกษาเชิงปริมาณที่ว่า สภาเด็กและเยาวชนต้องการได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ดี และทักษะการพูดต่อประชุมชน เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อพัฒนาศักยภาพของผู้นำสภาเด็กและเยาวชนสำหรับทักษะด้านการสื่อสารเป็นทักษะ กลุ่มทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่ผู้ใช้สามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้อย่างยืดหยุ่นและคล่องแคล่ว โดยผู้ใช้มีความพร้อมที่จะเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างสมบูรณ์ ในการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถคิดค้น “ชุดความรู้” ในการสร้างสื่อ เพื่อการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบต่างๆ ในการสื่อสารประเด็นที่ตนสนใจได้อย่างเหมาะสม (วิจารณ์ พานิช, 2555, น.19-21; สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2556, น.14-20; ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และวรางคณา ทองนพคุณ. ม.ป.ป: ออนไลน์) ทักษะชุดนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 นี้ นอกจากทักษะการสื่อสารแล้วนั้น จากการศึกษา พบว่า ทักษะการฟังมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะการสื่อสารประเภทอื่นๆ ซึ่งในการศึกษาได้กล่าวถึงอิทธิพลของการฟังกับการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนในประเด็นของฟังเพื่อการจับประเด็นสำคัญ ฟังเพื่อการเรียนรู้ ฟังเพื่อวิเคราะห์ข้อเท็จจริง เป็นต้น

6. ความรู้เรื่องการทำงานกับชุมชน ด้วยพันธกิจโดยตรงของสภาเด็กและเยาวชนในการขับเคลื่อนงานในเชิงประเด็นต่างๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับคนหรือกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย หนึ่งในนั้นคือกลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนของสภาเด็กและเยาวชนเอง ทั้งในแง่ของการทำงาน และในแง่ของการประสานงานเพื่อริเริ่มโครงการต่างๆ ตามนโยบายของภาครัฐ ซึ่งตรงกับกรมกิจการเด็กและเยาวชน (2558, น.206) ที่ได้ให้ความสำคัญของสภาเด็กและเยาวชนต่อชุมชนไว้ว่า เทคนิคการทำงานใหญ่ให้สำเร็จ ในรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2556 ในเทคนิคที่ 4 เทคนิคการสร้างควมยั่งยืนบนฐานคิดให้ชุมชนได้รับประโยชน์ ข้อมูลนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ของคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2555, น.44 - 45) ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในมาตรการที่ 3.2 ส่งเสริมบทบาทของภาคีเครือข่ายเพื่อมีส่วนร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชนหัวข้อที่ 3.2.4 เรื่องการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกจังหวัดบรรจุเรื่องจังหวัดน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด อาทิ ประเด็นเมืองปลอดภัย เมืองสุขภาพ เมืองครอบครัว เมืองแห่งการเรียนรู้ เมืองที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เมืองที่เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วม เมืองปลอดภัยจากปัจจัยเสี่ยง และเสริมหนุนผลการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรส่งเสริมเด็กและเยาวชน และหัวข้อที่ 3.2.5 เรื่องการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดตั้งและดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนระดับท้องถิ่น รวมทั้งทั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนทั่วไป 3.2.6 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฝ่ายงานด้านเด็กและครอบครัวและพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรทางภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาสังคม สถาบันการศึกษา และชุมชน

7. ความรู้เรื่องการสร้างเครือข่ายทางสังคม และการระดมทรัพยากร การพัฒนาให้เกิดเครือข่ายโดยมุ่งเน้นไปเฉพาะการพัฒนาให้เด็กและเยาวชน ให้มีทักษะในการเข้าถึงบุคคลและสามารถสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกได้ในเชิงกว้าง ได้อย่างรวดเร็วซึ่งสอดคล้องกับแนวทางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติที่ได้ให้ความสำคัญการสร้างเครือข่ายทางสังคมต่อเด็กและเยาวชนในยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนความ

เข้มแข็งของภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในมาตรการที่ 3.2 ส่งเสริมบทบาทของภาคีเครือข่ายเพื่อมีส่วนร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชนหัวข้อที่ 3.2.4 เรื่องการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกจังหวัดบรรจุเรื่องจังหวัดน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด อาทิ ประเด็นเมืองปลอดภัย เมืองสุขภาพ เมืองครอบครัว เมืองแห่งการเรียนรู้ เมืองที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เมืองที่เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วม เมืองปลอดภัยจากปัจจัยเสี่ยง และเสริมหนุนผลการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรส่งเสริมเด็กและเยาวชน และหัวข้อที่ 3.2.5 เรื่องการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดตั้งและดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนระดับท้องถิ่น รวมทั้งทั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนทั่วไป 3.2.6 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฝ่ายงานด้านเด็กและครอบครัวและพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรทางภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาสังคม สถาบันการศึกษาชุมชน (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2555, น.44 - 55) และกรมกิจการเด็กและเยาวชน (2558, น.204 - 205) ก็ให้ความสำคัญต่อองค์ความรู้เรื่องการสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับสภาเด็กและเยาวชน

8. ความรู้เรื่องทักษะการคิดขั้นสูง จากข้อมูลเชิงคุณภาพชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการคิดเป็นประเด็นที่แพร่หลายในสังคมไทยและสังคมโลก สภาเด็กและเยาวชนเองก็มีความต้องการทักษะดังกล่าวเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และทักษะการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) ซึ่งทักษะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการใคร่ครวญปัญหาและสาเหตุของปัญหา ในการค้นหาหนทางแก้ที่ทรงประสิทธิภาพ อีกทั้งความสามารถในการสร้างสรรค์โครงการที่มีความแปลกใหม่ต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับคู่มือปฏิบัติงานมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชน ในหัวข้อการกำหนดคุณภาพในการดำเนินงาน (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, 2556, น.53 - 56) ที่แบ่งคุณภาพในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนออกเป็น 4 ด้านได้แก่ (1) คุณภาพด้านการประสานงาน (2) คุณภาพด้านการดำเนินงาน (3) คุณภาพด้านการถอดบทเรียน (4) คุณภาพของแนวทางการพัฒนางานสภาเด็กและ

เยาวชนในระยะยาว ซึ่งจากมาตรฐานดังกล่าว การที่จะสร้างคุณภาพในการทำงานของ
สภาเด็กและเยาวชนมีความจำเป็นเป็นอย่างสูงที่สภาเด็กและเยาวชนต้องได้รับทักษะการ
คิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ที่มีองค์ประกอบ 4 อย่างดังนี้ (1) ความคิดริเริ่ม
(Originality) คือความสามารถในการคิดแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับความคิดคนอื่น (2) ความคิด
คล่องแคล่ว (Fluency) คือความสามารถในการคิดเรื่องต่างๆ ที่ไม่ซ้ำในประเด็นเดียวกัน
ได้รวดเร็วอย่างไม่ติดขัด (3) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) คือ ความสามารถในการแตก
ความคิดประเด็นใดประเด็นหนึ่งออกเป็นชุดความคิดต่างๆ ได้อย่างอิสระ และหลาย
ทิศทาง โดยยังคงความหมาย/คุณค่า ของชุดความคิดเดิมไว้ได้ (4) ความคิดละเอียดลออ
(Elaboration) คือความสามารถในการย่อยประเด็นทางความคิดเป็นรายละเอียดต่างๆ
และสามารถอธิบายรายละเอียดนั้นให้เห็นเป็นภาพหรือแผนงานที่ชัดเจน (Guilford,
1967, p.145 - 151) อีกทักษะที่สำคัญโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อยู่ในยุคปัจจุบันคือ
ทักษะการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) อันประกอบไปด้วยการสร้าง
ความสามารถทั้ง 5 ประการดังนี้ (1) ความสามารถในการนิยามปัญหา (2) ความสามารถ
ในการเลือกข้อมูลหรือรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (3) ความสามารถในการระบุข้อตกลง
หรือจัดระบบข้อมูล (4) ความสามารถในการกำหนดและตั้งสมมติฐาน (5) ความสามารถ
ในการลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2553, น.106 - 107) นับได้ว่าชุด
ความคิดที่ประกอบขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และความคิดเชิงวิจารณ์ญาณ เป็นชุด
ความคิดที่มีความเหมาะสมต่อการทำงานของเด็กและเยาวชนอย่างยิ่ง

9. ความรู้เรื่องทักษะทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะทางสังคม
ถือได้ว่าเป็นกระบวนการปรับตัวส่วนบุคคลเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง ร่างกาย
อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ตนเข้าไปปฏิสัมพันธ์ด้วย อาจ
ขึ้นอยู่กับ ระบบพัฒนาการทางร่างกายกับสภาพแวดล้อมสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่ง
กระบวนการ รวมถึงผลของการปรับตัวนั้น มีความจำเป็นที่จะได้รับการตอบสนองใน
ทางบวกต่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่ รวมถึงความสามารถในการสร้างการยอมรับ ให้คนใน
สังคมโดยเฉพาะสังคมที่อยู่ใกล้ตัว เข้าใจและยอมรับผลของการปรับตัวนั้น ในทาง
เดียวกันข้อมูลเชิงคุณภาพก็สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในความต้องการ ทักษะ

ทางสังคม ของสภาเด็กและเยาวชนที่มีความต้องการชุดความรู้บางอย่างในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมเพื่อสร้างผลผลิตผลของการทำงานที่ทรงประสิทธิภาพด้วย วิธีคิดในการสร้างสัมพันธภาพในทางบวก อย่างที่ โกลแมน (Goleman, 1998, p.95) ได้พูดถึงทักษะทางสังคมไว้ว่า เป็นทักษะที่บ่งบอกถึงความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพและสายสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตลอดจนสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของคนในองค์กรและทำให้คนในองค์กรมีความสามัคคีปรองดองกัน ซึ่งตรงกับความต้องการของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ในรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2556 (2556, น. 207) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถสร้างความสำเร็จแก่สภาเด็กและเยาวชนคือเป็นคนที่มีใจรักทำงาน ซึ่งการที่บุคคลมีคุณสมบัติใจรักการทำงานจะนำมาซึ่งลักษณะร่วมที่บุคคลนั้นพึงมี 5 ลักษณะด้วยกันได้แก่ มนุษย์สัมพันธ์ดี, สนุกกับปัญหา, รักการเรียนรู้ ชอบทำงานเป็นทีม และมีความยืดหยุ่นและกระตือรือร้นศึกษาธิการ (2544, น.90 - 91) ได้กล่าวถึงทักษะทางสังคมไว้ว่า การจะให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพื่อนำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาในชีวิตประจำวัน เนื้อหาสาระที่ ต้องเรียนรู้ คือความรู้พื้นฐานทักษะอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตและทักษะทางสังคม เพื่อการประสานสัมพันธ์และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งทักษะเหล่านี้ คือทักษะชีวิต (Life Skills) ที่ทุกคนต้องมี ต้องเรียนรู้ และเรียนรู้อยู่ทุกขณะของชีวิต

นอกเหนือจากความรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคมที่กล่าวถึงเบื้องต้นแล้ว ความรู้เรื่องการเห็นคุณค่าในตัวเองก็เป็นอีกชุดความรู้หนึ่งที่จะสนับสนุนให้บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และสามารถยอมรับสถานการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง และท้อแท้ใจด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ได้อย่างมีความหวังและความกล้าหาญ จึงเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จและความสุข สามารถดำเนินชีวิตตามภารกิจอันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและองค์กร ซึ่งมีความสอดคล้องกับคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2555, น.33 - 37) ได้กล่าวถึงแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน ในเป้าประสงค์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาทั้งกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัย

ในมาตรการการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนในภาพรวม หัวข้อที่ 1.1.8 พัฒนาระบบการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรี และความภาคภูมิใจในการทำงานที่สุจริต โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความรู้ที่ผสมผสานกับประสบการณ์ตรง และสามารถจัดระบบการจัดการความรู้ของตนเองอย่างรอบคอบ

10. ความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม การศึกษาประเด็นความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม พบว่า ความรู้ในการเข้าใจในการทำงานเป็นทีมกับภายใต้การทำงานในสภาเด็กและเยาวชนมีความสำคัญและจำเป็นที่เด็กและเยาวชนที่มาในสภาต้องมีส่วนร่วมในการทำงานซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ การศึกษาของสมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน เรื่องการวิจัยสู่การปฏิบัติ : รูปแบบการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย (2554) ที่มีข้อค้นพบในประเด็นที่ว่า การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนที่ประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งเกิดจากความสามัคคีและความร่วมมือของสมาชิกเด็กและเยาวชน และผลการประชุมกลุ่มของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นแกนนำและมีผลงานโครงการที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2557 ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพฯ (อ้างถึงใน กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2558, น. 206 - 207) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีส่วนทำให้การทำงานสำเร็จ ประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 ข้อ คือ การรักการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่นสูง ชอบการทำงานเป็นทีม มีมนุษยสัมพันธ์ดี และสนุกกับการแก้ปัญหา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการทำงานร่วมกันเป็นทีมเป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการจัดการแก้ไขปัญหา ความมั่นคงในการทำงาน และสัมพันธภาพที่ดีในการทำงาน

11. ความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความจำเป็นจะต้องเชื่อมโยงช่องทางในการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์การทำงานของสภาเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ความเข้าใจ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน ซึ่งในปัจจุบันช่องทางในการประชาสัมพันธ์มีความหลากหลายและทันสมัยมากยิ่งขึ้นส่งผลให้เกิดการ

ผลักดันให้มีการเสริมความรู้เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อให้เป็นที่แพร่หลายมากขึ้น จากข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผลการศึกษาเชิงปริมาณที่ว่า สภาเด็กและเยาวชนอยากให้มีการประชาสัมพันธ์และสื่อสารกับสังคมถึงบทบาท หน้าที่ ภารกิจที่สำคัญของสภาเด็กและเยาวชน เพื่อให้คนในสังคมได้ให้ความสำคัญและตระหนัก ถึงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในทุกๆ ด้าน ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้อง กับผลการประชุมกลุ่มของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนที่เป็นแกนนำและมีผลงานโครงการ ที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2557 ณ โรงแรมแอมบาสซา เดอร์ กรุงเทพฯ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2558, น.205) ที่กล่าวถึง เทคนิคการสร้าง แรงจูงใจโดยไม่ใช้เงิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นเทคนิคที่สนับสนุนการด้านข้อมูล จะช่วยส่งเสริมให้ การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

12. ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ กฎหมายด้านเด็กและเยาวชน จากการศึกษาประเด็นความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภา เด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 พบว่า ความรู้ในการเข้าใจบทบาทหน้าที่การทำงานของสภาเด็กและเยาวชนมี ความสำคัญและจำเป็นที่เด็กและเยาวชนที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในสภาควรทำความเข้าใจ ตระหนักรู้ และดำเนินการตามบทบาทที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นเพิ่มเติมจาก ผลการศึกษาเชิงปริมาณที่ว่า สภาเด็กและเยาวชนต้องการความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชน และจากผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ การศึกษาของสมพงษ์ จิตระดับ สุ้องคะวาทีน เรื่องการวิจัยสู่การปฏิบัติ : รูปแบบการมี ส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย (2554) ที่ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของ สภาเด็กและเยาวชนทั้ง 4 ระดับนั้นมีลักษณะเปรียบเทียบ “กงล้อแห่งการพัฒนาด้าน เด็กและเยาวชน” ที่เปรียบเทียบการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนเป็นเหมือนกงล้อที่ หมุนอย่างต่อเนื่องไปสู่ความก้าวหน้าของการพัฒนาเด็กและเยาวชน และงานวิจัยของจิต ติ มงคลชัยอรัญญาและคณะเรื่อง “การถอดบทเรียนการดำเนินงานตามโครงการบูรณา การสร้างบทบาทและพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนประจำปี 2552” (2553) ที่

กล่าวถึงเครือข่ายการสนับสนุนบทบาทการทำงานของกลุ่มเด็กและเยาวชนจะช่วยส่งเสริมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน แต่อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาข้อมูลยังพบว่า บางครั้งสภาเด็กและเยาวชนยังมีความสับสนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของตนเองอยู่บ้างส่วนซึ่งจากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ถือได้ว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การทำหน้าที่ตามบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนหลงทิศทาง ดังนั้นการเสริมความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสภาเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนให้มีความเข้มแข็ง เพราะการทำงานภายใต้กรอบภาระงานของสภาเด็กและเยาวชนตั้งไว้ตามกฎหมาย เด็กและเยาวชนที่ก้าวเข้ามาในการทำงานในสภา จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมตามบทบาทที่ได้รับ

13. ความรู้เกี่ยวกับสำนึกความเป็นพลเมือง การศึกษาประเด็นความรู้เกี่ยวกับสำนึกความเป็นพลเมือง พบว่า ความรู้เกี่ยวกับสำนึกความเป็นพลเมืองเป็นความรู้ที่เด็กและเยาวชนในสภาเด็กและเยาวชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความสำนึกในความเป็นพลเมือง ที่จำเป็นต้องมีการส่งเสริม ซึ่งในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน และการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด มีทัศนะที่สอดคล้องกันโดยเน้นให้มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้เพิ่มความรู้ ความเข้าใจ และความสำนึกของความเป็นพลเมืองให้กับเด็กและเยาวชนก่อนที่จะเข้ามาสู่การทำงานในสภาเด็กและเยาวชนในระดับต่างๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เกิดการตระหนักรู้ เกิดความเข้าใจ และกระตุ้นจิตสำนึกสาธารณะ ทั้งในด้านการเคารพกฎกติกา การเคารพความแตกต่าง และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผลการศึกษาเชิงปริมาณที่ว่า สภาเด็กและเยาวชนต้องการส่งเสริมทักษะการเป็นผู้หน้าที่ดีและปลูกฝังเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งข้อมูลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555, น.65 - 66) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของการจัดการศึกษาเพื่อสร้าง “ความเป็นพลเมือง” ไว้ว่า ในการจัดสร้างความเป็นพลเมืองนั้น เราต้องพัฒนาคุณสมบัติของพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยที่มีขึ้นมาด้วยตนเอง และความคิดเห็นของ ทิพย์พาพร ตันติสุนทร (2554, น.66 - 67) ที่ได้กล่าวถึงการสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นนั้น ควรทำความเข้าใจกับ

เป้าหมายปลายทางที่เรากำลังหลอมรวมความคิด พฤติกรรม และทัศนคติ โดยต้องเริ่มต้นจากเด็กและเยาวชน เพราะจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาทางความคิด และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่เด็กเหล่านี้ก็จะเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อนองและส่วนรวม

14. ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ปัญหาความขัดแย้งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและเป็นอุปสรรคในการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน เนื่องจากการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรหลายระดับ หลายมิติ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งที่มีหลายระดับ หลายมิติเช่นเดียวกัน จึงจะต้องประยุกต์ความรู้ด้านการบริหารความขัดแย้งรวมถึงการป้องกันและลดความขัดแย้งใหม่จะที่เกิดขึ้น อันเป็นทักษะที่สภาเด็กและเยาวชนจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝน เนื่องจากหากสามารถจัดการความขัดแย้งได้ดี ความขัดแย้งนั้นก็สามารถกลายเป็นเชิงบวกต่อการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนได้ อย่างไรก็ตามในการศึกษาด้านการบริหารจัดการความขัดแย้งนั้นผู้เชี่ยวชาญได้ให้ทัศนะต่อแนวทางการจัดการความขัดแย้งของสภาเด็กและเยาวชนว่าจะต้องมีการส่งเสริมทักษะทางสังคมและทักษะด้านอารมณ์ รวมถึงความคิดเห็นของพี่เลี้ยงสภาเด็กและเยาวชนที่แนะนำว่าการแก้ไขปัญหความขัดแย้งนั้นควรจะได้รับ การสนับสนุนจากหน่วยงานบุคลากร ที่เกี่ยวข้องในการเป็นที่ปรึกษา และสภาเด็กและเยาวชนเองก็ยังมีความเห็นในการบริหารจัดการความขัดแย้งที่จะต้องร่วมกันในการแก้ไขปัญหากับทุกภาคส่วน เพื่อให้สามารถบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างสร้างสรรค์ ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อมรา พงศาพิชญ์ (2558, ออนไลน์) ที่เสนอแนวความคิดในการจัดการความขัดแย้ง เรื่องศาสตร์ในเรื่องความขัดแย้งและสันติภาพ โดยสร้างสำนึกว่ามีปัญหา เคารพหน้ากับปัญหา หาทางออกสำหรับปัญหา และพัฒนาสู่สันติภาพ โดยใช้เทคนิค ประกอบด้วย (1) การตอบโต้แลกเปลี่ยน (Interactive) (2) การเสวนา (Dialogue) (3) การร่วมกันหาคำตอบ (Problem Solving) และ (4) การใช้บุคคลที่ 3 (Third Party) ที่เข้ามาไกล่เกลี่ย และการศึกษาของสมพงษ์ จิตระดับ สุธงคะวาทีน ที่ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยสู่การปฏิบัติ : รูปแบบการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย (2554) พบว่า สาเหตุของการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนที่ไม่สำเร็จ

ประกอบด้วย (1) งบประมาณไม่เพียงพอ (2) ขาดความสามัคคี และการร่วมมือของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน (3) ปัญหาด้านการประสานงานการดำเนินการ (4) ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ (5) ปัญหาเรื่องการเดินทาง หรือเวลาในการทำงาน ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในประเด็นของการเสริมสร้างทักษะด้านการบริหารจัดการความขัดแย้งขึ้น เพื่อแสวงหาทางออกในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานของสภาเด็กและเยาวชน

15. ความรู้ด้านทักษะการน่านันทนาการ เป็นทักษะที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝน สอดคล้องกับความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผลการศึกษาเชิงปริมาณที่ว่า สภาเด็กและเยาวชนต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ที่แตกต่างไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งการส่งเสริมให้สภาเด็กและเยาวชนพัฒนาทักษะดังกล่าวจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดรับกับบทบาทหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนในการส่งเสริม สนับสนุน และเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งในแต่ละกิจกรรมล้วนแล้วแต่ต้องใช้ทักษะการนันทนาการในการเป็นสื่อกลางและเป็นเครื่องมือในการสร้างปฏิสัมพันธ์ รวมถึงจะต้องใช้ทักษะด้านนี้เพื่อแสดงศักยภาพ ตลอดจนแสดงออกถึงความเป็นผู้นำ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ได้อย่างดี และจะนำมาซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีของสภาเด็กและเยาวชน โดยจะเห็นได้จากสภาเด็กและเยาวชนที่ประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมและได้รับการยอมรับจากภาคส่วนต่างๆ นั้น ล้วนอาศัยทักษะด้านการนันทนาการ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าทักษะการนันทนาการมีความสำคัญและจำเป็นสภาเด็กและเยาวชน อันจะช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ภายในองค์กร มีความรักใคร่สมัคสมาน ให้เด็กและเยาวชนมีความสามารถ มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีความสัมพันธ์ที่ดี ที่จะสร้างการยอมรับในภาคสังคม ตลอดจนความสามารถทำงานให้ลุล่วงประสบความสำเร็จ

ผลการศึกษาทั้ง 15 ประเด็น นับว่ามีคุณประโยชน์ต่อสภาเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในแง่ของการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และพร้อมปฏิสัมพันธ์กับคน หรือกลุ่มคนที่มีความหลากหลายได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถเลื่อนการทำงานตามบทบาท หน้าที่ที่ตนรับผิดชอบได้อย่างดีเยี่ยม และจะนำมาซึ่งการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ข้อเสนอแนะ

คณะผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดังต่อไปนี้

1. ควรร่วมมือกับองค์กรปฏิบัติการด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน/สถาบันการศึกษาเพื่อทำการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องโดยสามารถผลักดันในลักษณะการทำบันทึกข้อตกลง (MoU) ที่มีผลผูกพันอย่างน้อย 3 ปี

2. ควรค้นหาเครือข่ายและแหล่งทรัพยากรในระดับประเทศและจังหวัดที่สามารถสนับสนุนการทำงานทั้งของสภาเด็กและเยาวชนโดยระบุการสนับสนุนที่เครือข่ายและแหล่งทรัพยากรให้แก่สภาเด็กและเยาวชนได้พร้อมจัดทำเป็นฐานข้อมูลส่งให้สภาเด็กและเยาวชนแต่ละพื้นที่

3. ควรมีระบบคัดเลือก (screening) เด็กและเยาวชนที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับการกิจสภาเด็กและเยาวชนให้เข้ามาทำงานเป็นสภาเด็กและเยาวชนตั้งแต่ระดับตำบลถึงระดับประเทศโดยอาศัยเครื่องมือการคัดกรองต่างๆ การจัดกิจกรรมร่วมกันของเด็กและเยาวชนที่สนใจทำงานในฐานะสภาเด็กและเยาวชน ฯลฯ

4. ควรพัฒนาคู่มือการดำเนินสภาเด็กและเยาวชนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลให้มีเนื้อหาสาระเป็นปัจจุบันรวมถึงเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาเด็กและเยาวชนในลักษณะที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ อาทิ รายละเอียด/แบบฟอร์มทางการเงิน ขั้นตอนการทำงานสภาเด็กและเยาวชน การเขียนโครงการ เป็นต้น

5. ควรเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชนให้มากขึ้นโดยมุ่งไปสู่การให้สภาเด็กและเยาวชนได้มีโอกาสคิดริเริ่มการทำกิจกรรมด้วยเองอย่างเต็มรูปแบบ

6. ควรผลักดันให้เกิดผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ประสานงานสภาเด็กและเยาวชนประจำภูมิภาค (node) เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ประสานงานกับจังหวัดต่างๆ ภายในภูมิภาคและเป็นช่องทางหลักในการประสานงานกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

7. ควรนำหลักสูตรที่ผ่านการศึกษาในรายงานการศึกษาค้นคว้าไปทดลองนำร่องฝึกอบรมสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ

อย่างไรก็ดี คณะผู้ศึกษายังมีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจนำไปประเด็นต่อไปยังขยายผลต่อยอดเพื่อให้เกิดการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนของประเทศไทยต่อไป ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปประกอบด้วย

1. ควรมีการศึกษาถอดบทเรียนการทำงานทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จของสภาเด็กและเยาวชนให้ครอบคลุมทั้งการศึกษาจากผู้นำสภาเด็กและเยาวชนกลุ่มปัจจุบัน อดีตผู้นำสภาเด็กและเยาวชน และผู้เกี่ยวข้องกับสภาเด็กและเยาวชน

2. ควรศึกษาและพัฒนากระบวนการคัดเลือกเด็กและเยาวชนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการทำหน้าที่สภาเด็กและเยาวชน

3. ควรมีการศึกษาความคาดหวังของเด็กและเยาวชนในการเข้ามาทำงานในสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสภาเด็กและเยาวชนของประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อค้นหาแนวทาง/วิธีการในการเสริมสร้างศักยภาพของสภาเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ของประเทศไทย

5. ควรศึกษาระบบการสร้างผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ประสานงานสภาเด็กและเยาวชนประจำภูมิภาคที่มีศักยภาพเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ประสานงานกับจังหวัดต่างๆ ภายในภูมิภาค

6. ควรนำชุดความรู้และหลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาในครั้งนี้ไปวิจัยเชิงทดลองในกลุ่มสภาเด็กและเยาวชน

7. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความเครียดและสภาวะทางจิตของผู้นำสภาเด็กและเยาวชน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้ศึกษาขอขอบพระคุณกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่สนับสนุนการดำเนินงานโครงการการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คณะผู้ศึกษาวิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ รศ.ดร.อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ เลขาธิการสมาคมพัฒนาศักยภาพและอัจฉริยภาพมนุษย์ คุณศรีศักดิ์ ไทยอารี ผู้อำนวยการสภาก่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และคุณอุษณีย์ กังวารจิตต์ รองอธิบดี กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์งานวิจัยเล่มนี้จนเนื้อหาสาระมีความสมบูรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ดร.ลินดา เยห์ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการรับรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดร.ธิดารัตน์ ศักดิ์วีร์กุล อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ ดร.ศิรินทรรัตน์ กาญจนบุญชร อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นอกจากนี้ขอขอบคุณคณะพี่เลี้ยงและผู้นำสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศที่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2546). การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม : แนวคิดและวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). กระทรวงศึกษาธิการ 109 ปี. พิมพ์เป็นที่ระลึกงานวันคล้ายวัน สถาปนากระทรวงศึกษาธิการ ครบรอบ 109 ปี. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2556). รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี 2556. กรุงเทพฯ : กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา และคณะ. (2552). การวิจัยถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการสร้าง บทบาทและพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชานนท์ โกมลมาลย์ และสุชาติ เครือเชื่อนเพชร. (2554). พื้นที่สร้างสรรค์เส้นทางเพื่อการพัฒนาเด็กเยาวชนอย่างบูรณาการ. เอกสารประกอบการบรรยายการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนและการสร้างบทบาทพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน วันที่ 6 – 8 กุมภาพันธ์ 2554 ณ โรงแรมภลาลัย จังหวัดอุดรธานี.

ทิพย์พพร ตันติสุนทร. (2554). การศึกษาเพื่อพลเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายทางการศึกษา.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล. (2553). พลเมืองศึกษา (Civic Education) : พัฒนาการเมืองไทย โดยสร้างประชาธิปไตยที่ “คน”. สืบค้นเมื่อ 11 เม.ย. 2558 จาก <http://social.obec.go.th/node/64>

----- . (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

----- . (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง : Civic Education. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา. 125 (ตอนที่ 9 ก).

ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และ วรางคณา ทองนพคุณ. (ม.ป.ป.). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต. สืบค้นเมื่อ 4 มี.ค. 2558 จาก <http://education.pkru.ac.th/education/images/doc/aundamun/เอกสารทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่21.doc>

สมพงษ์ จิตระดับ และคณะ. (2553). โครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบสภาพเด็กและเยาวชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน. (ม.ป.ป.). การวิจัยสู่การปฏิบัติ : รูปแบบการมีส่วนร่วมของ
สภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
สร้างเสริมสุขภาพ.

สมพงษ์ จิตระดับ. (2555). คู่มือสร้างความเป็นพลเมืองดีในสภาเด็กและเยาวชนระดับ
ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

สุทัศน์ สังคะพันธ์และคณะ. (2555). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

อมรา พงศาพิชญ์. (ม.ป.ป.). สันติภาพและความขัดแย้ง. สืบค้นเมื่อ 4 มี.ค. 2558 จาก
<http://hpe4.anamai.moph.go.th/hpe/data/australia/conflict.doc>

Goleman, Daniel. (1998). Working with emotional intelligence. New York :
Bantam Books.

Guilford, J.P. (1967). The Nature of Human Intelligence. New York : McGraw-Hill
Book Co.